

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

19 november 1997

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Yolande Avontrodt –

**met betrekking tot het gebruik van isoleer-, fixeer- en andere dwangmaatregelen
in de Vlaamse psychiatrische ziekenhuizen en psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In het verlengde van de discussie over het gebruik en/of misbruik van afzonderingskamers in een kinderpsychiatrische afdeling, waarover een ad hoc commissie van het Antwerpse OCMW medio januari 1990 rapporteerde, vaardigde op 24 oktober 1990 toenmalig gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse Aangelegenheden, de heer H. Weckx, een omzendbrief uit waarin het beleid met betrekking tot de afzondering van opgenomen psychiatrische patiënten werd vastgesteld.

De concrete toepassing van deze vorm van therapie roept vragen op, zowel op het medische als het juridische vlak. Reeds menigmaal werd de aandacht op deze problematiek gevestigd, zowel in de media als in het Vlaams Parlement. De huidige situatie zoals die wordt beschreven in het rapport van professor Jannes met betrekking tot het gebruik van isoleer-, fixeer- en andere dwangmaatregelen in de Vlaamse psychiatrische ziekenhuizen en psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen, toont aan dat de bestaande situatie nog niet optimaal is.

Vanuit ambtelijke zijde wordt er stevast verklaard dat vrijwel alle klachten uitgaan van een beperkt aantal personen en dat de voormelde omzendbrief in wezen onverminderd wordt toegepast. Zo zouden alle psychiatrische ziekenhuizen en psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen een interne gedragscode hebben opgesteld en een register hebben opgemaakt waarin de afzonderingen worden geregistreerd. Het verlenen van uitvoering aan artikel 4 van het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg in de verzorgingsvoorzieningen zou zelfs een versterking inhouden van wat de omzendbrief vooropstelt.

Volgens het wetenschappelijk onderzoek dat in dit beleidsdomein werd verricht, bestaan er op het gebied van de gedragscode sterk uiteenlopende inhoudelijke klemtonen. Met betrekking tot het gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen bestaan er duidelijke tegengestelde visies. De omzendbrief spreekt in dit verband over een essentieel therapeutische maatregel, maar sommige psychiatrische ziekenhuisafdelingen betwisten die visie. Het is dan ook niet verwonderlijk dat die tegenstelling eveneens tot uiting komt in de opsomming van indicaties en tegenindicaties.

Net zoals bij de gedragscode blijkt er ook een diversiteit te bestaan in de uitwerking van de registratieformulieren, die door velen als een tijdsintensief en nutteloos werk worden ervaren. Over de uitbouw van een afzonderingseenheid worden tevens heel wat verschillen genoteerd inzake maximale waarborgen voor comfort en privacy, voor verluchting, verlichting, verwarming, sanitair en mogelijkheden tot communicatie. In enkele gevallen werden er zelfs schrijnende tekorten en wan-toestanden vastgesteld.

Er is ook nog onduidelijkheid over de juridische basis voor het gebruik van dwangmaatregelen. Een coherent decretaal kader dringt zich dan ook op om de rechtszekerheid van de patiënt en de handelingszekerheid van de hulpverlener op een adequate wijze te regelen. Deze noodzaak vindt verder overigens een grond in het artikel 5.1.e van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM), waar vrijheidsberoving in het geval van rechtmatige gevangenhouding van geesteszieken, van verslaafden aan alcohol of verdovende middelen wordt toegelaten voor zover die toelating langs wettelijke weg tot stand wordt gebracht. Uit de jurisprudentie van het Europees Hof komt tot uiting dat ook voor korte vrijheidsberovingen de waarborgen van het EVRM onverkort gelden. In dat geval kan er verwezen worden naar het arrest-Ashingdane waarin wordt gesteld dat het onderscheid tussen een vrijheidsberoving en een vrijheidsbeperking slechts een onderscheid in graad of intensiteit is, zodat het niet als fundamenteel of essentieel kan worden gekarakteriseerd.

Yolande AVONTROODT

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op artikel 5.1.e. van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 ;
- gelet op artikel 198, § 1, van de Grondwet ;
- gelet op artikel 5, § 1, I, 1° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen ;
- gelet op de omzendbrief van 24 oktober 1990 aan de psychiatrische ziekenhuizen en aan de algemene ziekenhuizen met een psychiatrische afdeling ;
- overwegende dat de juridische basis inzake vrijheidsbeperkende maatregelen niet enkel onduidelijk maar ook ontoereikend is en frequent wordt geschonden ;
- verzoekt de Vlaamse regering
 - 1° op korte termijn de omzendbrief te verfijnen zodat de rechtszekerheid van de patiënt en de handelingszekerheid van de hulpverleners op een reële wijze worden gewaarborgd ;
 - 2° na evaluatie van de toepassing van de nieuwe omzendbrief, een decretaal initiatief te nemen om zo daadwerkelijk gevolg te geven aan de implicaties van artikel 5.1.e EVRM.

Yolande AVONTROODT
